

Васият учдан биргадир

11:00 / 06.07.2020 3769

(биринчи мақола)

Саъд ибн Абу Ваққос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Фатҳ йили бемор бўлиб, унинг сабабидан ўлимга яқинлашдим. Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам мени кўргани келдилар. Шунда:

«Эй Аллоҳнинг Расули, менинг кўп молим бор ва биргина қизимдан бошқа меросхўрим йўқ. Молимнинг ҳаммасини васият қилайми?» дедим.

«Йўқ», дедилар.

«Молимнинг учдан иккисини-чи?» дедим.

«Йўқ», дедилар.

«Ярмини-чи?» дедим.

«Йўқ», дедилар.

«Учдан бирини-чи?» дедим.

«Учдан бир. Учдан бири ҳам кўп. Лекин меросхўрларингни бой ҳолларида ташлаб кетишинг уларни юк бўлиб, одамлардан тиланиб юрадиган қилиб ташлаб кетишингдан яхшироқдир. Сен ҳар қандай нафақа қилсанг ҳам,

албатта ажр оласан. Ҳатто аёлингнинг оғзига тутган луқма учун ҳам ажр оласан», дедилар.

«Эй Аллоҳнинг Расули, энди ҳижратимдан ажраб қоламанми?!» дедим.

«Албатта, сен мендан кейин (ҳижратингдан) ҳаргиз ажраб қолмайсан ва Аллоҳнинг розилигини ирода қилиб, солиҳ амал қилсанг, албатта, бу билан мартабанг ва даражанг зиёда бўлур. Шоядки, сенинг ажраб қолишингдан бир қавмлар манфаат топсалар ва бошқалари зарар кўрсалар.

Аллоҳим! Асҳобларимнинг ҳижратларини поёнига етказ ва уларни ортларига қайтармагин!» дедилар».

Бешовлари ривоят қилганлар.

Шарҳ: Ушбу ҳадисдан олинадиган фойдалар:

1. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳузурларида Саъд ибн Абу Ваққоснинг ҳурматлари юқори эканлиги.

Бу ҳодиса фатҳ кунлари Маккада содир бўлган. Ана шундай серташвиш кунда ҳам Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг вақт топиб, Саъд ибн Абу Ваққосни кўргани келишлари катта ҳурмат-эътиборга далолат қилади. Ҳадиснинг давомидаги муомалаларидан ҳам у зотнинг Саъдни ниҳоятда ҳурмат қилишлари кўриниб турибди.

2. Бемор бўлиб ётган одам молини васият қилиш ҳақида қайғурмоғи, билмаса, биладиган кишидан сўрамоғи лозимлиги. Саъд ибн Абу Ваққос айнан шундай қилдилар.

3. Вафот этаётган киши молининг ҳаммасини, учдан иккисини ёки ярмини хайр ишига васият қилиши жоиз эмаслиги.

4. Вафот этаётган киши молининг учдан бирини хайр-эҳсон ишига васият қилса, жоизлиги.

Агар ундан озроқ бўлса, яна ҳам яхшилиги. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг Саъд ибн Абу Ваққосга учдан бирга рухсат бериб туриб, кейин «**У ҳам кўп**», деб қўйишлари шуни кўрсатади.

Васият қилаётган кишининг васияти мероснинг учдан бирдан ортиғига ўтмаслигини аввал ўрганганмиз. Ўша ҳукмнинг жорий қилинишига ушбу ҳадиси шариф далил эканлигини ҳам айтиб ўтганмиз.

Бундай қилишда меросхўрларнинг ҳаққини ҳимоя қилиш ҳамда мол-мулк эгасига вафотидан олдин хайр-эҳсон қилишга ҳам маълум даражада имкон бериш борлигини ҳам гапирганмиз.

5. Муслмон киши фарзандларига молиявий таъминот қолдириб кетишга ҳаракат қилмоғи яхши эканлиги.

6. Мўмин-муслмон киши ҳалол йўлда қилган ҳар бир нафақаси учун ажру савоб олиши аниқ эканлиги.

7. Муслмон киши аҳли аёлига қилган сарф-харажати учун ҳам ажру савоб олиши. Эр аёлининг оғзига тутган биргина луқма учун ҳам савоб олади. Бу ҳол эса аҳли аёлнинг ризқи рўзини яхшилаш учун ҳаракат қилишни тақозо қилади. Демак, баъзи кишиларнинг аҳли аёлидан қисиб, хўжакўрсинга нафақа қилишлари тўғри эмас.

8. Саъд ибн Абу Ваққоснинг «Эй Аллоҳнинг Расули, энди ҳижратимдан ажраб қоламанми?!» деганлари «Беморлигим туфайли Мадинага қайтиб кета олмай, Маккада қолиб кетсам, қилган ҳижратимдан ажраб қолган бўламанми?» деганларидир.

9. Беморни кўргани келган одам унинг кўнглини кўтарадиган гап айтиши лозимлиги.

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам Саъд ибн Абу Ваққосга айнан шундай муомала қилдилар.

10. Вақтида ҳижрат қилган одам беморлиги ёки бошқа ўз иродасидан ташқари сабаб туфайли ҳижрат жойига қайтиб бора олмай қолса, ҳижратининг савоби камаймаслиги.

11. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам Саъд ибн Абу Ваққосга башоратлар берганлари:

а) Ҳижратдан ажраб қолиб ҳам қилган ҳар бир солиҳ амаллари туфайли мартабалари ва даражалари зиёда бўлавериши. Шунинг учун ҳам у киши жаннатнинг башорати берилган ўн кишининг бири бўлган бўлсалар, ажаб эмас.

б) У кишининг қолишларидан баъзи мўминлар манфаат топиши ва кофирлар зарар кўриши.

Ҳақиқатда шундай бўлган. Саъд ибн Абу Ваққос кейин ҳам мўминларга фойда, кофирларга зарар етказадиган ишларни кўп қилганлар. Мазкур бетобликдан тузалиб кетиб, ўн бешинчи ҳижрий санагача жиҳод ва улкан ишларни кўп қилиш шарафига муяссар бўлганлар.

(Давоми бор)

«Ҳадис ва ҳаёт» китобидан